

Znanstvenici su napokon dali zeleno svjetlo za paniku po pitanju katastrofe klimatskih promjena. Zanimljivo je koliko je dugo trebalo čekati, s obzirom na to da je realno stanje stvari jako dugo dobro poznato. Mediji običnim (tradicionalnim) sušama, požarima poplavama, uraganima i sličnim pojavama, u pravilu daju važnost udarne vijesti na svim platformama, čak i onda kada realno ne zaslužuju tu poziciju, dok s druge strane, riječima jednog zagrebačkog fotografa, zanimljivo je kako je vremenska prognoza vijest, ali klimatske promjene nisu.

No, medijska perspektiva sama po sebi nikad zapravo nije zanimljiva, ona je tek zrcalo, često porazno, političkog i intelektualnog mejnstrima neke zemlje, ili u ovom slučaju, cijele planete. Ona je forma u koju se ubacuje bilo kakav sadržaj, i premda ta forma nije političko pitanje, sadržaj itekako jeste, ma kako nas se pokušavalo uvjeriti u suprotno. Stoga ćemo ovdje pokušati ponuditi zaista kratak i općenit historijski sažetak globalnog političkog pristupa klimatskim promjenama i navesti tek neke, ali supstancijalne kontradikcije.

Da ljudska aktivnost mijenja klimu, u kolektivnoj memoriji čovječanstva zabilježeno je još u Aristotelovo doba, kada je na prelazu 4. u 3. stoljeće prije naše ere, Teofrast, učenik ovog filozofa, danas upamćen kao otac botanike i minerologije primijetio da isušivanje močvara utječe na neposredni okoliš i da sječa šuma zagrijava atmosferu. Prve indikacije porasta stakleničkih plinova koje zagrijavaju klimu stare su doslovno koliko i industrijska revolucija. Već je 1820. francuski matematičar Jean-Baptiste Joseph Fourier primijetio da nešto u atmosferi čini klimu toplijom nego što je do tad bio slučaj. Prva otkrića da je uzrok tome ugljikov dioksid koji nastaje kao rezultat sagorijevanja ugljena postoje još od 1896. godine, kada je švicarski kemičar Svante Arrhenius postao prva osoba u povijesti koja je zaključila da CO₂ zagrijava planet. Tom je prilikom kazao kako sagorijevanje ugljena uzrokuje "primjetno povećanje" udjela ugljika u atmosferi tokom stoljeća. Da se radi o kontinuiranom porastu, poznato je od sredine 20. stoljeća kada su američki znanstvenici ustanovili da se koncentracija u atmosferi kontinuirano povećava.

Konferencije zainteresiranih strana

Otprilike tada počinju i prve političke artikulacije ovog problema. Zabilježeni su istupi američkog predsjednika Lyndona Johnsona (1965.), a do doba vladavine, jedne od najomraženijih političarki na planeti - britanske premijerke Margaret Thatcher - osamdesetih godina 20. stoljeća, već je formuliran termin "klimatske promjene". U govoru u UN-u - organizaciji koja je u očima političara uvijek imala više humanitarni potencijal, nego stvarnu političku djelatnu moć - Thatcher je kazala kako je problem "klimatskih promjena" takav da utječe na sve nas, a djelovanje po ovom pitanju bit će učinkovito samo ako se poduzima na međunarodnoj razini. Nema koristi u prepirkama oko odgovornosti ili o tome

tko to treba platiti”.

Kao i u mnogim drugim stvarima, čini se da je Thatcher zadala diskurzivnu notu i politički smjer govora o klimatskim promjenama, upravo ovim izbjegavanjem i moralne i socio-ekonomske odgovornosti odgovornih faktora. Porazno je, što smo isto to, ponešto apgrejdano PR potrebama 21. stoljeća doživjeli prije svega tri godine na COP 21 konferenciji u Parizu kada je odlučeno da se umjesto “ružnih” riječi poput “kazne” ili “sankcije” na konferenciji o daljnjem sprječavanju stakleničkih plinova i zaštiti sada već globalno kritično zagađenog okoliša govori u sintagmama poput pritiska jednakih (“peer pressure”), “kooperaciji” i “utrci prema vrhu”.

Zvučalo je to nevjerojatno još tada, pogotovo nakon što je konferencija završila i proglašena uspjehom. Zapravo, ako malo bolje pogledamo, sve COP konferencije proglašavane su uspješnim, čak i nakon što je 2012. istekao Kyoto protokol potpisan 1997., a kojeg SAD i Kina, kao najveći zagađivači uopće nisu ni potpisali, dok se Kanada u nekom trenutku iz njega povukla. Američki predsjednik Barack Obama i iduću je konferenciju COP 15, onu u Kopenhagenu proglasio uspjehom, iako su glasovi aktivista i stručnjaka išli više u smjeru proglašavanja konferencije farsom. I zaista u regulatorno zrakopraznom prostoru, u kojem se ne govori o uvođenju drakonskih poreza na zagađivačke industrije, niti o financijskim penalima za klimatski dug, sav preostali diskurs nije ništa drugo nego farsa. Kako je neposredno nakon završetka konferencije u Kopenhagenu 2009. za H-alter bio komentirao Vedran Horvat, danas član Instituta za političku ekologiju, “tko je očekivao da će iz ukidanja mjerila iz Kyota 2012. godine u Kopenhagenu proisteći neki obvezujući dokument prevario se.” Umjesto nametanja obaveza, dogodilo se upravo suprotno, namjera zagađivača da prebaci odgovornost na one kojima je šteta učinjena postala je evidentna i predstavlja “dramatičan zaokret u raspravi”, komentirao je bio Horvat.

Upravo je ta konferencija označila regulatorni pomak od sankcija ka daljnjoj komodifikaciji klimatskih promjena. Ideju usporavanja razvoja koju se tih godina još moglo izraziti glasno bez da vas se proglasi radikalnim ridikulima, eksplicitno su odbile tada zemlje u razvoju: Kina, Indija, Brazil i Meksiko. Premda se tada još upozoravalo da su posljedice nesuočavanja s ovim promjenama i klimatski migranti, sada kad se to dijelom već počelo događati, umjesto adekvatno pripremanog rješenja, Europa se postupno vraća fašističkim vrijednostima. Kontradikcije uzrokovane lojalnosti tržištu

Kontradikcijama tu dakako nije kraj, posljednje desetljeće posebno, one su postale još ciničnije. Bilo kakvo političko suočavanje s činjenicom da su klimatske promjene ekonomsko pitanje, a ne humanitarno, odbija se sa žestokim gnušanjem. Primjerice, politike koje donosi Europska unija, ni najmanje u svojim razradama nemaju konkretnu i sistemski provučenu

ekološku perspektivu. Bilo da se radi o tzv. Six-pack zakonima i zimskom dokumentu koji usprkos svojoj žestokoj tržišnoj orijentaciji u samom nazivu dokumenta nosi lažni i zavodljivi slogan "Čista energija za sve Europljane" da bi se u nastavku objasnilo kako se radi o novom prostoru za rast. Rast kako ga zamišlja EU i očuvanje okoliša jednostavno ne idu zajedno. Međutim, umjesto prihvaćanja klimatskih promjena kao ekonomskog pitanja, Europska unija i dalje sve politike vodi kroz prioritet zadovoljavanja tržišnih načela, iako je evidentno jasno da su klimatske promjene prije svega rezultat kapitalizma, a ne npr. prehrambenih navika čovječanstva. Posebno je to vidljivo na primjeru sukoba istočnih i zapadnih zemalja članica EU. Dok se Poljsku (koja je usput budi rečeno, ovogodišnji domaćin 24. COP-a) šikanira i skandalizira radi industrije žestoko ovisne o ugljenu, Njemačka, u dogovoru s najvećim zagađivačima - naftnim i energetske korporacijama - upravo kreće u realizaciju projekta Sjeverni tok 2 o kojem smo na Biltenu već sve rekli, iz iste ove, ekološke, perspektive. Kontradikcijama nažalost ni ovdje nije kraj. EU je na zahtjev najvećeg europskog, odnosno njemačkog, proizvođača solarnih ćelija godinama držala carine na jeftinije i sve učinkovitije kineske solarne ćelije, a sve tobože zbog očuvanja europskih radnih mjesta. No, da EU nije imala otvorene uši za sve svoje građane u jednakoj mjeri, jasno je po višegodišnjem otporu svih ostalih europskih proizvođača ćelija koji su upozoravali da je ova perspektiva pogrešna, te da su upravo carine te koje usporavaju rast radnih mjesta u ovom sektoru. Računica je evidentna: jeftiniji solarni paneli, veća dostupnost, veći broj kupaca, veći broj instalatera, veći obujam posla.

Iduća kontradikcija su ugljikovi bodovi. S obzirom na to da je ovu mešetarsku i spekulantsku ekonomsku politiku zapravo nemoguće prikazati kao zelenu, EU je mudro dodala nužnost da sve europske firme koje trguju ovim bodovima u zemljama trećeg svijeta, kamo su izmjestile svoje industrije, moraju provoditi neke "eko frendli" projekte. Pa tako Afrika vrišti "inovacijama" za npr. pročišćavanje vode, koje su toliko učinkovite da morate 6 sati cijediti prljavu vodu kako bi nakon isteka tog vremena dobili jedan decilitar čiste pitke vode....

Predapokaliptični cinizam

Cinizmu globalnih političkih i ekonomskih elita ni ovdje nije kraj, pa je tako moguće, realno i već se dogodilo da nam je 2,4 trilijuna američkih dolara godišnje za budućnost planeta previše za izdvojiti, iako je samo bailout američkih banaka koštao 700 milijardi dolara, uz cijenu gotovo 9 milijuna izgubljenih radnih mjesta u samo dvije godine u samo jednoj zemlji, no gdje su još podaci za ostatak svijeta. Da je cijenu pohlepe američkih bankara platio cijeli svijet, opće je poznato, a najindikativniji primjeri su oni Grčke i Islanda. Samo na jednoj krizi, američko je gospodarstvo izgubilo više nego što je godišnja cijena "popravka planete". Pa ipak, nitko nije odgovarao. Nitko nije sankcioniran.

Osim građana koji su izgubili poslove i domove. Isto nam se piše s klimatskim promjenama. Međunarodni panel za klimatske promjene organiziran pri UN-u popisao je na jednom mjestu sve probleme koji su nam svima poznati, samo su sada prvi put predstavljeni kao cjelina. Posljedice klimatskih promjena su, ukratko, smrt planeta, kraj civilizacije i druge fraze koje više nisu znanstvena fantastika, već predapokaliptična realnost 21. stoljeća. Naime, klimatske promjene dovesti će do smanjenja globalne ekonomije za 30 posto. Do višegodišnjih suša i ogromnog pada usjeva. Zemlja nas više neće moći niti hraniti niti poiti. Rat će postati nova normalnost, stoga ona postrojavanja NATO-a prema Rusiji možda još i dobiju svoj smisao.

Za sanaciju klime ostalo je još maksimalno 20 godina. Taman da djecu koju ćete sada dobiti pripremite za polaganu smrt gladovanjem. Jedini način da se to spriječi je radikalni politički zaokret u sanaciji klimatskih promjena. Zaokret koji podrazumijeva ekonomske, a ne tek moralističke, intervencije. Da je vrijeme za paniku jasno govori i činjenica da za ovaj problem, koji se pretvorio u šesto veliko izumiranje vrsta, znamo već više od 100 godina. No, on nikada nije bio prioritet. Budući da je vrijeme isteklo, krajnje je vrijeme za radikalne poteze. Rješenja postoje, samo su tržištu orijentiranim političkim elitama još uvijek neprihvatljiva: primjerice, uvođenje ogromnih poreza na sve zagađivače, prenamjena Haaškog suda za međunarodni sud za klimatske zločine i sankcioniranje svih odgovornih – nemojmo se zavaravati, uglavnom su to razni direktori i predsjednici korporacija, a ne kolinju odani slavonski seljaci.

Izvor: bilten.org